

CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
ЦЕНТРИ ЦИВИЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА

LOKALNA UPRAVA ZA KVALITET ŽIVOTA GRAĐANA

**PRELIMINARNO IZVJEŠĆE O STANJU INDIKATORA
KVALITETA ŽIVOTA GRAĐANA U OPĆINI LIVNO**

Rujan 2009.

SADRŽAJ

I UVOD	3
Pozadina	3
Metodologija	5
Opći podaci o općini	5
II Nalazi stanja kvaliteta života građana po definiranim indikatorima	8
KOMUNALNE USLUGE	8
ZAPOSŁJAVANJE	10
ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZAŠTITA	12
OBRAZOVANJE	13
PUTNA INFRASTRUKTURA	15
JAVNI PRIJEVOZ	15
KULTURA, ŠPORT, TURIZAM i NVO.....	16
LOKALNA UPRAVA KAO SERVIS GRAĐANIMA.....	18
III Usporedni prikaz sa gradovima u BiH	21
IV Plan rada načelnika i strategija razvoja općine	26
V Zaključci i preporuke	27
Dodatak 1. Vijećnici Općinskog vijeća Livno	29
Dodatak 2. Općinske službe u Općini Livno	30

I UVOD

1.1. POZADINA

Centri civilnih inicijativa krajem 2008. godine pokrenuli su projekt „Lokalna uprava za kvalitet života građana“, podržan od strane Europske Unije. Osnovni cilj ovog Projekta je unaprijediti odgovornost lokalnih vlasti prema građanima, s naglaskom na 14 odabranih općina¹ u BiH, u vršenju lokalnih poslova i doprinijeti boljim uvjetima života građana. Kao prvi od tri specifična cilja koji će doprinijeti ispunjenju osnovnog cilja Projekta definirali smo pružanje analitičkih informacija građanima ciljanih općina o efikasnosti rada njihovih lokalnih vlasti odnosno izabranih predstavnika u odnosu na ključne parametre koji čine kvalitet života građana, i to dva puta godišnje. Ovo izvješće predstavlja prvo odnosno preliminarno izvješće od ukupno četiri koji će tijekom trajanja projekta biti prezentirani javnosti.

Nadgledanjem rada lokalnih vlasti, te kreiranjem baze podataka sa rezultatima nadgledanja uspostaviće se praksa neovisnog praćenja rada lokalnih vlasti ali i stvoriti resurs za kontinuitet analize i vrednovanja rada vlasti. Pored neposrednog informiranja građana o nalazima praćenja rada vlasti cilj je da ovaj resurs pozitivno utječe i na sferu istraživačkog novinarstva, suradnju nevladinih organizacija, podršku akademskim istraživačima itd.

U zadnje tri-četiri godine općine u BiH primile su značajnu finansijsku i tehničku podršku kako bi unaprijedile efikasnost svog rada². Otvorene su brojne šalter-sale, instalirani novi softveri i oprema te, generalno gledajući, efikasnost rada lokalnih upravo postupno napreduje. Ipak, ovo je 'samo' tehnička strana priče – svakako nedovoljna. Građani su još uvijek nezadovoljni brojnim problemima unutar svojih zajednica kao i generalno nemogućnošću da neposredno sudjeluju u procesima odlučivanja³. Za posljedicu imamo problematičan način utvrđivanje prioriteta kojima će se baviti lokalne vlasti (uglavnom zasnovano na političkim agendama), te odsustvo poboljšanja uvjeta života građana u mjestima u kojima žive. Jednostavno govoreći, lokalne vlasti se gotovo ne osjećaju odgovornim za egzistencijalna pitanja građana, niti su im problemi i potrebe građana u fokusu interesovanja i primarno su, u svom radu, orijentirani prema interesima političkih stranaka (primjer – inicijative za smjenu načelnika iz političkih razloga koje su građani odbili – Teslić, Bos. Krupa, itd).

U ovakvom stanju, bez preciznih parametara i sustavnog praćenja promjena tijekom mandatnog razdoblja, gotvotademrkcjgdauzazdužrscrcnj„amzmžzrjcgspamoracmaognjolv

Dakle, unatoč poboljšanim upravnim procedurama, u ciljanim općinama nema ili su jako slabe osnove za neovisno praćenje i vrednovanje rada vlasti tijekom ili nakon mandata. U takvim okolnostima izabrani predstavnici 'plivaju' u obećanjima od izbora do izbora dok interesi građana u vezi sa kvalitetom života rijetko budu zadovoljeni.

Šta god napravile tijekom svog mandata – lokalne vlasti predstavljaju svoj rad kao uspješan, a u stvarnosti je to teško ocijeniti – dati konkretne činjenice/indikatore promjena, oslobođene od političkih ocjena i interesa, u smislu uspješnosti rada vlasti tijekom 4 godine mandata.

Pristup CCI-a u ovom projektu polazi od činjenice da su lokalne vlasti nadležne i odgovorne za brojne oblasti koje značajno utječu na kvalitet života građana, te je to osnov za inicijativu u vezi sa konkretiziranjem njihove odgovornosti za obezbjeđivanje bolje kvalitete života građana.

U pripremi ovog projekta CCI je uradio istraživanje na temu 'percepcija građana po pitanju kvalitete življenja' kroz niz fokus grupa sa građanima u 5 većih gradova u BiH – koji su dijelom obuhvaćeni ovim projektom. Tom prilikom građani su dali odgovor kako oni vide aspekte kvalitete življenja, koje bi trebale zadovoljiti njihove lokalne vlasti. Grafikoni ispod pojašnjavaju stavove građana i predstavljaju oblasti kao i prioritete unutar tih oblasti kojim bi se lokalne vlasti trebale baviti.

Analizom nadležnosti i raspoloživih resursa općina, te, mjerenjem konkretno urađenog od strane lokalnih vlasti i stavljanjem tih rezultata u kontekst ukupnog stanja u pojedinim oblastima problemi će, s jedne strane, biti jasno identificirani i adresirani načelnicima uz zahtjeve za hitno djelovanje, a s druge strane građanima će biti stavljen na raspolaganje neovisan izvor informacija koje će im pomoći u njihovom političkom opredjeljivanju i djelovanju.

1.2. METODOLOGIJA

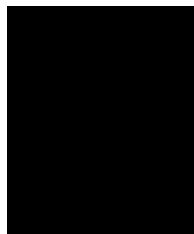
Na početku aktivnosti na izradi općinskih izvješća o stanju indikatora kvalitete življenja, osoblje CCI izvršilo je pripreme aktivnosti u smislu kreiranja spiska indikatora i njihovog grupiranja na osnovu srodnosti i mogućnosti što jednostavnije sistematizacije. Želeći da sagledamo što veći broj indikatora i njihovo stanje približimo građanima, pojavio se problem preobimnosti i širokog spektra podataka koje treba obuhvatiti. Ipak, svi definirani indikatori grupirani su u 8 osnovnih kategorija za koje se sa sigurnošću može reći da predstavljaju najznačajnije indikatore kvalitete života građana u zajednici.

Prvo snimanje stanja vršeno je završno sa 31.12.2008. godine, nakon čega su se mogle napraviti prve komparativne analize među gradovima u BiH. Zbog različitosti u broju stanovnika odnosno veličini općina obuhvaćenih Projektom, većina podataka u komparativnom dijelu iskazana je procentualno u smislu stupnja izdvajanja sredstava iz proračuna općine, ili u odnosu na jednog stanovnika.

Primarni izvor informacija bili su razni dokumenti⁴ koje su kreirale lokalne uprave, korespondencija sa kontakt osobama u općinama i javnim poduzećima koje su dostavljale odgovore na postavljena pitanja, zabilješke sa praćenja sjednica SO/OV, te druga analitička izvješća rađena u proteklom razdoblju. Sekundarni izvor informacija bili su podaci objavljeni u medijima i internet prezentacijama lokalnih uprava i javnih poduzeća, te podaci zavoda za statistiku RS i FBiH. Obzirom da se radi o preliminarnom izvješću, nisu prikupljeni podaci metodama istraživanja javnog mnijenja, ali će to svakako biti praksa u budućim izvješćima.

Problemi sa kojima smo se susretali su raznoliki. Sporost dostavljanja nekih traženih informacija, dostavljanje nepreciznih, uopćenih ili netočnih informacija, različiti podaci iz različitih izvora po istom pitanju, te maglovite i neprecizne stavke u proračunima općina, bile su osnovne prepreke. Pored toga, za pouzdan analitički prikaz potrebno je bilo uzeti u obzir i različite nadležnosti koje imaju lokalne uprave u RS i FBiH, obzirom na postojanje srednjeg nivoa vlasti u FBiH.

1.3. OPĆI PODACI O OPĆINI LIVNO

Livno je najveće naselje Kantona 10. Ima iznimno povoljan zemljopisni položaj. Grad se smjestio na raskrižju glavnih prometnica s kojima je vezan s ostalim dijelovima Kantona, ali i sa susjednom državom Republikom Hrvatskom. Zbog svog položaja Livno je oduvijek imalo važno geostrateško značenje. Livno je kulturno, političko, upravno, zdravstveno, prometno i prosvjetno središte Kantona 10 kao i same Općine Livno.

Livanjski kraj je već stoljećima oslonjen na poljoprivredu i stočarstvo, što je uz vjetroenergiju i turizam jedan od najvećih potencijala ovog kraja. Po mišljenjima stručnjaka, područje općine je izrazito povoljno za izgradnju vjetroparkova, izvora energije koji ne zagađuju okoliš.

Livno je poznato po brojnoj dijaspori. S obzirom da je privremeni rad i boravak u inozemstvu prešao u trajni karakter, livanjska općina je postala sve više demografski siromašna. Povećano iseljavanje uzrok je i smanjenju prirodnog prirasta stanovništva.

Procjenjuje se da Općina Livno broji cca. 32 161 stanovnika.⁵

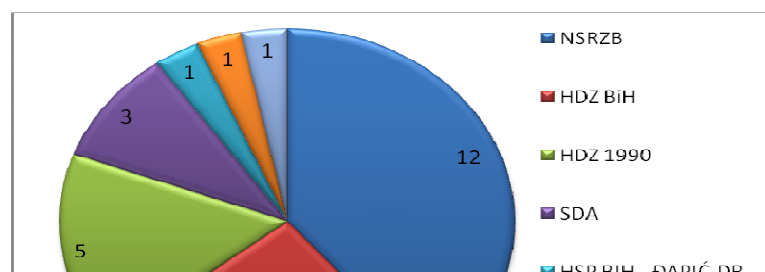
⁴ Službeni glasnici, proračuni općina, Izvješća i programi rada, odluke, zaključci, rješenja, te strategije razvoja i druge studije

⁵ Prema Federalnom zavodu za statistiku, zaključno sa 30.06.2008.

U Općinskom vijeću (OV) djeluje 31 vijećnik, a stranka sa najvećim brojem mandata u OV Livno je Narodna stranka Radom za boljitak sa 12 vijećničkih mjesta.⁶ Slijede HDZ BiH sa 8, HDZ 1990 sa 5, SDA sa 3, i SDP, HSS-NHI i HSP BiH Đapić – Dr. Jurišić, sa po jednim.

Ovakav izborni rezultat svakako pretstavlja znatnu promjenu u odnosu na lokalne izbore iz 2004. godine, kada je Hrvatska demokratska zajednica BiH (HDZ BiH) osvojila ubjedljivu većinu u OV Livno (16 mandata), a NSRZB imala svega 3 mandata.

No, činjenica da NSRZB ima najveći broj vijećničkih mandata u aktualnom sazivu nije bitno utjecala na promjenu u vlasti u ovoj Općini, te tako općinski načelnik, Luka Čelan (HDZ BiH), kojemu je ovo već drugi mandat zaredom, u OV Livno prilikom usvajanja važnijih odluka i dalje uspijeva osigurati većinu u Vijeću i potporu vijećnika iz reda HDZ BiH, HDZ 1990 i HSP BiH Đapić – dr. Jurišić, te SDA i koalicije HSS NHI, dok NSRZB čini opoziciju, kojoj se povremeno pridruži po koji glas vijećnika iz SDA, HSP BiH Đapić – dr. Jurišić i SDP. Ono što je obilježilo rad aktualnog saziva Vijeća u prvoj polovici 2009. godine, je odbijanje vijećnika NSRZB da sudjeluju u radu vijeća (na prvoj radnoj sjednici nakon konstituirajuće)⁷, te napuštanje 6. sjednice OV-a zbog verbalnog vrijeđanja njihovog vijećnika od strane jednog vijećnika iz HDZ 1990.

Dijagram1:
Pregled zastupljenosti političkih stranaka u Općinskom vijeću Općine Livno

Načelnik Općine Livno: Luka Čelan (HDZ BiH)
Predsjednik Općinskog vijeća Livno – Nijaz Golub (SDP)
Potpredsjednik Općinskog vijeća Livno - Slavica Gotovac (NSRZB)

Općina Livno je u 2009. godinu ušla bez usvojenog proračuna. Tako se općina Livno u prvom kvartalu 2009. godine financirala po odluci o privremenom financiranju prema kojoj su se sredstva mogla trošiti samo za korisnike Proračuna (Crveni križ, Centar za socijalni rad, Dječji vrtić "Pčelica", Vatrogasno društvo, Javni pravobranitelj, Radio-Livno, te određene obveze prema Osnovnim školama).

Proračun Općine Livno za 2009. godinu je na Općinskom vijeću usvojen 27.3.2009. u iznosu od 11.895.000KM, odnosno za 447.000 KM više u odnosu na proteklu godinu.⁸ Bitno je napomenuti kako je 41,37% planiranih prihoda predviđeno za finansiranje kapitalnih infrastrukturnih projekata.

Prošlogodišnji proračun u cijelosti je realiziran, a ostvaren je i suficit od 1,4 milijuna KM. Također je potrebno istaknuti kako je OV donijelo odluku o trogodišnjem ulaganju u kapitalne izdatke za općinu Livno, gdje će se prije usvajanja proračuna za sljedeću godinu usvojiti plan kapitalnih izdataka za

⁶ Za potpuni pregled vijećnika OV-a i općinskih službi vidi Dodatak 1.

⁷ iz razloga što su predstavnici HDZ BiH mimo dogovora postignutog na kolegiju išli sa drugim prijedlozima prilikom izbora radnih tijela

⁸ Prošlogodišnji Proračun je iznosio 11.448.000 KM.

razdoblje od tri godine tako što će imenovano povjerenstvo, u suradnji sa građanima općine, izraditi spisak prioriteta projekata.

Neke od glavnih investicija koje će Općina Livno imati u tijeku 2009. godine je rad na izgradnji vodovoda izgradnja kanalizacijskog sustava u gradskom naselju Brina, regulacija korita rijeke Bistrice, rekonstrukcija zgrade Općine, uređenje zgrade Narodnog sveučilišta, te uređenje gradskog parka. U ovoj godini biti će realiziran i projekt kredita austrijske vlade za izgradnju magistralnog cjevovoda za vodoopskrbu u iznosu od 3,5 milijuna eura, što znači da će, ostvare li se ovi planovi, Općina Livno i u kriznoj godini imati velika ulaganja u kapitalne projekte.

Definiranjem Sporazuma o novom Stand-by aranžmanu BiH sa Međunarodnim monetarnim fondom (MMF), Vlada Federacije BiH je predložila Zakon o načinu ostvarivanja ušteda u Federaciji Bosne i Hercegovine, tzv. Interventni zakon o plaćama, naknadama koje nemaju karakter plaća, uposlenih u institucijama FBiH, kantona, gradova i općina, izvanproračunskih fondova i direkcija za ceste, te tekućih grantova. Sve razine vlasti u BiH su stoga temeljem ovog sporazuma i zakona obvezne da donesu reabalansirane proračune u kojima su nužne mjere uštede u javnoj potrošnji, osobito tekućoj, koja između ostalog uključuje plaće i naknade uposlenih u javnom sektoru, pojedine naknade iz socijalne zaštite i dr.

U skladu sa prethodno navedenim bilo je za očekivati da će i Općina Livno u skorije vrijeme raditi na izradi rebalansa Proračuna, međutim općinski načelnik je na sjednici OV-a ustvrdio da su prihodi za prva dva mjeseca bili oko 56% od planiranih, te je u trećem mjesecu taj postotak skočio na 67%, i da on vjeruje da će u idućem razdoblju uspjeti namaknuti razliku sredstava jer su se poduzele određene aktivnosti, tako da se još uvijek ne razmišlja o rebalansu Proračuna.

II NALAZI STANJA KVALITETA ŽIVOTA GRAĐANA PO DEFINIRANIM INDIKATORIMA

2.1. KOMUNALNE USLUGE

Analizirajući podatke vezano za komunalne usluge u Općini Livno, zaključno sa 31.12. 2008. g., možemo zaključiti da su komunalne usluge na kraju 2008. i početku 2009. bile niske razine kvalitete.

Odvozom otpada su na području grada obuhvaćena sva domaćinstva, dok je na selu registriranih oko 40% domaćinstava. Segregacija otpada postoji samo na nivou komunalni - građevinski otpad. Odvoz smeća se vrši po m² sukladno važećem cjeniku (stambeni objekti 0,0781 KM/m²), a plaćanje usluga se vrši mjesečno putem žiro računa, inkasatora ili na blagajni poduzeća. Bitno je napomenuti kako i Općina Livno, odnosno poduzeće koje obavlja odvoz smeća (JP „Komunalno d.o.o.“), ima veliki problem sa naplatom.

Van grada usluga odvoza smeća je sve do 2009. godine bila na dobrovoljnoj osnovi. U prvoj polovici 2009. godine OV Livno je usvojilo nacrt odluke kojom se utvrđuje obavezan odvoz smeća na području Općine Livno. Razlozi za usvajanje ove odluke su ti što se na području grada Livno obavlja organizirana služba odvoza kućnog smeća i glomaznog otpada i istom su se dužni koristiti svi građani, poduzeća i druge pravne osobe. Međutim, na ostalim područjima Općine Livno prikupljanje otpada nije bilo riješeno, te je iz tih razloga došlo do problema i odlaganja smeća na mjesta koja nisu za to predviđena što je dovelo do stvaranja velikog broja divljih deponija koje zagađuju čovjekovu okolinu i štetno djeluje na zdravlje i život ljudi.

U kontekstu prethodno navedenoga, bitno je spomenuti kako je načelnik Općine Livno u svibnju 2009. godine pokrenuo akciju uređenja grada i prigradskih naselja pod nazivom „Dani uređenja općine Livno 2009.“, a glavni nosioci aktivnosti su bili općinska Služba za komunalne poslove i Javno poduzeće „Komunalno d.o.o.“. Akcijskim planom bilo je predviđeno uklanjanje svih divljih deponija smeća na području općine. Čišćenje i uređenje obala rijeke Bistrice, potoka Brina, školskih dvorišta, dječjih vrtića i okućnica, te sadnja cvijeća i uređenje zelenih površina.

Načelnik Čelan je za 2009. godinu najavio početak realizacije projekta gradske deponije (tenderska dokumentacija je u pripremi) koja će biti rađena po Europskim standardima. Isti se nada da će u tijeku tekuće i naredne godine uspjeti u cijelosti završiti taj projekt po pravilima Europske unije čime će Općina Livno dobiti suvremenu deponiju sa kojom će se za idućih tridesetak godina na kvalitetan način riješiti ovaj zaista veliki problem.

Gradska toplana nije bila u funkciji gotovo dva desetljeća, no OV je u tijeku prvog polugodišta 2009. godine usvojilo sporazum o toplifikaciji Općine Livno, čime se daje isključivo pravo na sustav toplifikacije područja grada Livna poduzeću ESCO ECO Energija. Na gradsku toplanu u prvoj fazi će biti priključene javne ustanove kao što su škole, zgrada općine, vrtići, bolnica i zgrada Vlade Kantona 10, a potom bi, ukoliko bude zainteresiranih bile priključene i fizičke osobe. Kao sirovina za zagrijavanje koristit će se biomasa, odnosno drvo i drvna sječka. Korištenje ugljena iz Livanjskog polja nije u planu zbog ekoloških standarda. U sklopu projekta toplifikacije grada Livna saniran je postojeći objekt gradske toplane, a radi

se i na izradi projekta za nove toplovodne trase i ispitivanja postojećih trasa koje su bile u funkciji. Očekuje se da će toplana svoje prve korisnike dobiti na jesen ove godine.

Kada je riječ o **vodoopskrbi** Općine Livno, lokalni vodovodi nisu u sustavu vodosnabdijevanja grada, iste poduzeće Komunalno d.o.o. ne održava, te stoga ne postoji evidencija o broju domaćinstava koji su priključeni na lokalne vodovode. Broj korisnika na gradskoj vodoopskrbi je oko 3.500. Bitno je napomenuti kako neka sela uopće nemaju vodovodnu mrežu, te su mještani prisiljeni da se po pitanju vodoopskrbe snalaze sami (putem cisterni, bunara i sl.).

Kada je riječ o kapacitetima izvorišta, prema podatku dobivenom od gore pomenutog poduzeća, isti zadovoljavaju i nema redukcija u ljetnim mjesecima.

Uzevši u obzir sve pobrojane problem vezano za vodoopskrbu, jasno je da je u Općini Livno najveći prioritet upravo izgradnja vodoopskrbossggd2maossggd2aa,,dgrcjždagguormcmaasdžosrrcjoap,,upžrecjgdagddprcjoap

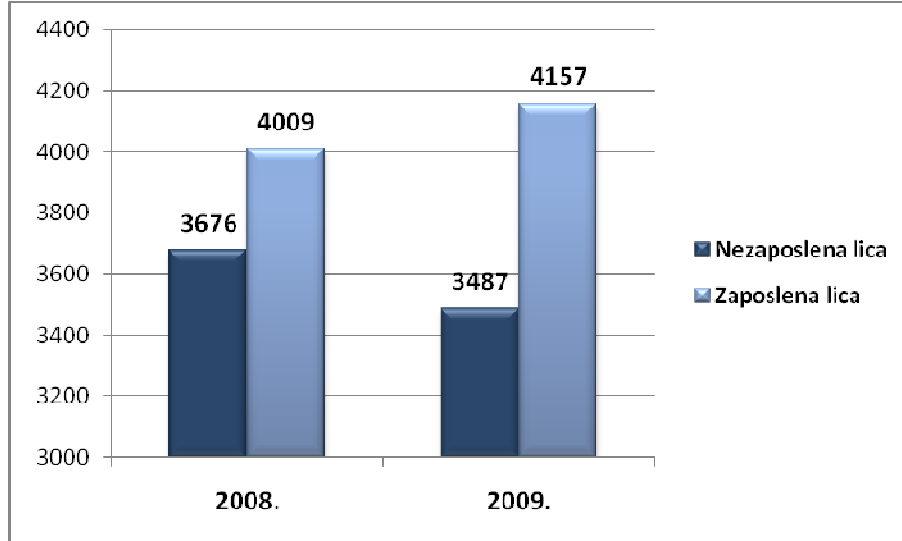
Cijene komunalnih usluga	
Odvoz i upravljanje otpadom	
cijena usluge	stambeni objekti: 0,0781 KM/m2.
procenat domaćinstava obuhvaćenih odvozom smeća na području opštine	gradsko područje: 100%, ruralni dio: 40%
Vodosnabdijevanje	
cijena usluge	domaćinstva: 0,771 KM/m3 javne institucije i komercijalni potrošači: 1,234KM /m3 potrošači koji nemaju instalirane vodomjere: paušalna cijena - 10,968KM po jednom istočištu),
kapaciteti izvorišta – postoje li isključenja u ljetnim periodima	kapacitet izvorišta zadovoljava i nema redukcija u ljetnim mjesecima
broj korisnika priključenih na gradski vodovod	Gradsko područje: 3.500
Kanalizacija	
postotak domaćinstava priključenih na kanalizaciju	gradsko područje: 80% u selima nema kanalizacije
cijena usluge	domaćinstva: 0,27KM javne institucije i komercijalni potrošači: 0,49KM

Proračunska stavka	Proračun 2008 (KM)	Izvršenje 2008 (KM)	Plan 2009 (KM)	Rebalans 2009 (KM)
Invest. u vodoopskrbni sustav	1.300.000	1.685.227	1.200.000	---
Invest. u kanalizacijski sustav	400.000	100.000	550.000	---

2.2. ZAPOSĻAVANJE

Na kraju 2008. godine na području Općine Livno je bilo oko 4009 zaposlenih lica (12,5% stanovništva Na 8 stanovnika, dakle, dolazi svega 1 zaposlena osoba. Evidentirano je oko 3676 lica sa područja općine koje su tražile posao (11,4% stanovništva).

Međutim, iako Općina Livno u Kantonu 10 prednjači po broju nezaposlenih lica zanimljiv je podatak da se koncem lipnja tekuće godine broj nezaposlenih lica u livanjskoj općini smanjio, a broj zaposlenih lica povećao, te tako krajem 6. mjeseca evidentirano 3.487 nezaposlenih lica (cca. 10,8% stanovništva) i 4.157 zaposlenih lica (cca.13% stanovništva), a kao jedan od razloga navodi se i otvaranje novih trgovina i uspostavljanje gospodarskih zona gdje je određeni broj ljudi našao posao.

Dijagram 2: Prikaz broja nezaposlenih i zaposlenih lica na kraju 2008. i na kraju lipnja 2009. Godine.

Ravnatelj Zavoda za upošljavanje Kantona 10, Ante Omazić, je istakao da bi broj zaposlenih bio znatno veći da se u potpunosti realizirao program sufinanciranja zapošljavanja pripravnika, a koji se financira iz sredstava kantonalnog Zavoda za zapošljavanje. Sufinanciranje ili poticaj gospodarstvenika i poduzetnika za otvaranje novih radnih mjesta nije se mogao u potpunosti provesti iz razloga što je kantonalni Zavod od sedmog mjeseca 2007. nakon izmjene i dopune Zakona o razvojačenim braniteljima, dužan osigurati i izdvojiti 50 posto svojih sredstava za naknade razvojačenim braniteljima.

U Općini Livno u protekloj godini nije bilo poticaja za zapošljavanje novih radnika iz općinskog Proračuna. S druge strane u Općini Livno postoje neizravni programi lokalne uprave koji utječu na privlačenje investicija iz privatnog sektora kao što su odluke o formiranju poduzetničkih zona i o povlasticama u prodaji zemljišta, a koje ovise o broju zaposlenih u novoizgrađenim kapacitetima.

U općini je od početka ove godine zaposleno oko stotinu ljudi u dvije gospodarske zone "Begovača" i "Jug", koje su formirane u cilju suzbijanja nezaposlenosti u Općini, a odlukom Općinskog vijeća cijena građevinskog zemljišta u tim zonama može biti niža i do 50 posto, što ovisi od broja radnika koje će vlasnik poslovnog objekta zaposliti.

U protekloj godini je postojao program odrađivanja vježbeničkog staža, tijekom kojeg su dva vježbenika s VSS obavila vježbenički staž u službama za upravu Općine Livno, a za što je ukupno izdvojeno 21.368KM (cca. 50% planiranih sredstava) ili 0,2% Proračuna. Za 2009. su također planirana ista sredstva kao i u 2008. godini za potporu projektu upošljavanja vježbenika (50.000KM ili 0,4% Proračuna za 2009.).

Proračunska stavka	Proračun 2008 (KM)	Izvršenje 2008 (KM)	Plan 2009 (KM)	Rebalans 2009 (KM)
Potpورا projektu upošljavanja vježbenika	50.000	21.368	50.000	---
Potppora poljoprivredi i malom poduzetništvu	200.000	146.917	200.000	---

2.3 ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA ZAŠTITA

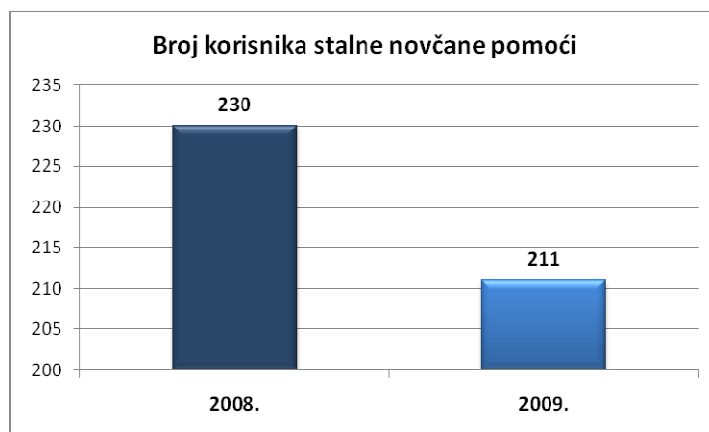
ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

U Općini Livno djeluje jedan Dom zdravlja sa 4 podr

u nekom budućem razdoblju trebala napraviti neku vrstu analize koliko je zapravo javna kuhinja potrebna ovoj općini, te ukoliko se iskaže potreba za istom, namijeniti određena sredstva za ovu svrhu.

Proračunska stavka	Proračun 2008 (KM)	Izvršenje 2008 (KM)	Plan 2009 (KM)	Rebalans 2009 (KM)
Centar za socijalni rad	458.750	468.510	469.000	---

Iako ne potpada pod kategoriju socijalne zaštite, bitno je istaknuti kako je Općina Livno u 2009. godini predvidjela 30.000KM za potporu mladim obiteljima čime općina želi potaknuti prirodni priraštaj i ostanak mladih u ovoj Općini.

Dijagram 3: Broj korisnika stalne novčane pomoći na kraju 2008. i na kraju lipnja 2009. godine

2.4 OBRAZOVANJE

Na području Općine Livno (samo grad) djeluju tri predškolske ustanove: "Pčelice" (utemeljitelj Općina Livno), "Sunčev sjaj" (utemeljitelj časne sestre milosrdnice) i "Mali princ" (utemeljitelj fizička osoba).

Mjesečna cijena boravka djece u ustanovama za predškolski odgoj iznosi ovisno o vrtiću od 110 - 130 KM, a ukupna potpora ustanovama za predškolski odgoj iznosi 330.662 KM ili 2,8% Proračuna.

U Općini Livno djeluju i dvije matične osnovne škole sa sjedištem u Livnu koje u svom sastavu imaju i 25 područnih škola i to: OŠ Fra Lovre Karaule - 14 područnih osnovnih škola; OŠ Ivana Gorana Kovačića - 11 područnih osnovnih škola.

Kao fakultativna djeluje i Osnovna glazbena škola Franje Vilhara. Načelnik Čelan je najavio i izgradnju nove zgrade glazbene škole u Livnu kako bi još više doprinijela razvoju glazbene kulture u Livnu.

Kada je riječ o srednjim školama, Općina Livno je pokrivena sa 3 srednje škole (Opća gimnazija, Srednja ekonomska i Srednja strukovna škola), a iznos upisnine u srednjim školama je 20 KM.

Državna visokoškolska ustanova nije postojala na području Općine Livno na kraju 2008. godine. Međutim, sredinom veljače 2009. u Livnu je potpisan sporazum o osnivanju u Livnu dislociranog studija stočarstva planinskog područja Agronomskog fakulteta u Mostaru. Početak nastave na dislociranom studiju je bio najavljen za rujnu ove godine, a nastava bi se održavala u prostorijama Narodnog

sveučilišta. Sredstva od Vlade Republike Hrvatske u iznosu od 500.000 kuna bit će namijenjena za obnovu i prilagođavanje prostorija Narodnog sveučilišta potrebama nastave.

Studij stočarstva planinskog područja bit će prvi studijski program, a uvođenje drugih programa ovisit će o potrebama ovog kraja. Ovaj novi studij predstavlja iskorak za razvoj visokog obrazovanja u BiH. Projekt je vezan za mostarsko sveučilište, a ujedno ima za cilj spriječiti iseljavanje mladih iz ovog kraja.

Općina Livno je za obrazovanje, odnosno za potporu školstvu u protekloj godini iz ukupnog Proračuna izdvojila 784.320 KM (6,9%), odnosno dvostruko više nego što je bilo planirano za 2008. godinu. Za prijevoz učenika je iz ovog iznosa ukupno izdvojeno 117.754 KM ili 1% iz Proračuna.

U 2009. godini je za potporu školstvu predviđen iznos od 485.000 KM (4,1%), te također sredstva za sanaciju OŠ u Ljubunčiću u iznosu od 65.000KM¹¹.

Općina je također izdvojila za Narodno sveučilište 117.152KM (1% Proračuna).

Za stipendiranje studenata u 2008. utrošeno je 54.000KM, a ovim stipendijama su bila obuhvaćena 54 studenta, što znači da je iznos mjesečne stipendije u školskoj 2009. godini po studentu iznosio 100 KM.

Proračunska stavka	Proračun 2008 (KM)	Izvršenje 2008 (KM)	Plan 2009 (KM)	Rebalans 2009 (KM)
Potpora školstvu ¹²	350.000	784.320	485.000	---
Dječji vrtić Sunčev sjaj	48.000	48.000	48.000	---
Dječji vrtić Mali princ	15.000	15.000	10.000	---
Dječji vrtić Pčelice	290.100	267.662	290.000	---
Narodno sveučilište	108.000	117.152	118.000	---
Potpore pojedincima	40.000	54.000	50.000	---

¹¹ Ovaj iznos nismo uvrstili u ukupne potpore školstvu jer se ista navodi kao posebna stavka u proračunu Općine.

¹² Potpora školstvu odnosi se na sljedeće stavke: upis djece u prvi razred, nabavka drva za škole, nabavka ugljena, subvencija za prijevoz učenika. U sklopu ovih izdvajanja bilo je i raznih adaptacija prostora, zamjena inventara i sl.

(stipendije)				
Sanacija OŠ u Ljubunčiću	0	0	65.000	---

2.5 PUTNA INFRASTRUKTURA

Za održavanje i asfaltiranje puteva u nadležnosti Općine Livno u protekloj godini su bila predviđena sredstva u iznosu od 1.000.000KM (8,7% Proračuna), s tim da je 50% planiranih sredstava bilo predviđeno za vraćanje dugova iz prethodnih godina. Međutim, za sanaciju lokalnih puteva u protekloj godini izdvojeno je ukupno 840.000KM (7,3% Proračuna), a za istu namjenu je u 2009. planiran iznos od 800.000 KM (6,7% Proračuna), s tim da se 50 % planira za izgradnju seoskih puteva.

Za zimsko održavanje lokalnih puteva u 2008. godini bio je predviđen iznos od 120.000KM ili 1% Proračuna. Općina je za vertikalnu i horizontalnu signalizaciju u protekloj godini izdvojila cca. 20.000 KM ili 0,2% iz Proračuna.

Upravo kada je riječ o vertikalnoj signalizaciji u Općini Livno, vijećnici OV-a su ukazivali na loše stanje u kojem se nalaze prometni znakovi. Značajan dio prometnih znakova u Općini Livno uklonjen je vandalizmom, što izaziva veliku pomutnju i kaos u prometu, te nezadovoljstvo kako vozača, tako i pješaka u Općini.

Kao reakcija na ova upozorenja, Služba za graditeljstvo i prostorno uređenje, kao i predstavnik JP „Komunalno d.o.o.“ obišli su cijeli grad, napravili popis svih znakova koji nedostaju i u tijeku je procedura da se ti znakovi nabave i postave, iako je upravo protekle godine dobar dio tih znakova bio obnovljen.

Broj uređenih parkirališnih mjesta, odnosno parkirališnih mjesta pod naplatom je cca. 300 (cca. 107,2 stanovnika na jedno parkirališno mjesto). Cijena parkiranja je 1h-1KM, dnevno-5KM, mjesečno-20KM. Ostala parkirališta koja se koriste su neuređena i nisu u sustavu naplate, međutim, baš kao i u većini ostalih općina koje su obuhvaćene ovim istraživanjem, vidljivo je da potreba za većim brojem uređenih parkirališnih mjesta postoji i u središtu Općine Livno.

Proračunska stavka	Proračun 2008 (KM)	Izvršenje 2008 (KM)	Plan 2009 (KM)	Rebalans 2009 (KM)
Investiranje u prometnice	1.000.000	840.000	800.000	---
Sanacija lokalnih puteva	500.000	840.000	800.000	---
Dug iz prethodne godine	500.000	0	0	----

2.6. JAVNI PRIJEVOZ

U Općini Livno javni prijevoz obavlja „Ćićko commerce d.o.o.“, čiji autobusi u gradskom i prigradskom prometu prometuju na 5 linija. Najjeftinija karta javnog prijevoza košta 2,50KM, a kada je riječ o cijenama mjesečnih karata učenici srednjih škola i radnici imaju 20% popusta na mjesečnu kartu (osnovnoškolci 40% od cijene), s tim da i općina daje subvencije za učenike tako da najjeftinija mjesečna karta za učenike i radnike košta cca.50KM.

2.7. KULTURA, ŠPORT, TURIZAM i NVO

Činjenica je da se mladi Općine Livno dosta žale na nedostatak kulturno-športskih dešavanja u općini, a evidentno je da su kultura i šport gotovo uvijek na samim marginama, a to je posebno izraženo u doba krize. Općina Livno unatoč tome sufinancira održavanje malonogometnih turnira više puta godišnje, redovito sufinancira športske klubove koji djeluju u općini, te mlade športaše. U općini Livno se također razmatra i pokretanje "Livanjskog kulturnog ljeta".

KULTURA

U Općini Livno djeluje 10-ak institucija kulture, od kojih je potrebno istaknuti 2 muzeja (Franjevački muzej i galerija Gorica koji je službeno registriran i jedan mali privatni muzej koji nije registriran), dvije galerije, te jedno kino u kojem se u posljednje vrijeme i ne prikazuju projekcije filmova zbog manjka zainteresiranosti.

Kazalište u Općini Livno ne postoji, kao niti jedan dom kulture koji je u aktivnoj uporabi.¹³

Kada je riječ o izdvajanjima Općine za institucije kulture dvije ustanove iz oblasti kulture su posebno financirane: Narodno sveučilište u Livnu sa 117.152KM i Franjevački muzej i galerija Gorica sa 68.600KM. Za sve ostale potrebe u oblasti kulture doznačen je iznos od 117.368KM, tako da su ukupna izdvajanja iz Proračuna u protekloj godini za potporu kulturi bila izvršena u iznosu od 303.120KM ili cca. 2,6% Proračuna.

Proračunska stavka	Proračun 2008 (KM)	Izvršenje 2008 (KM)	Plan 2009 (KM)	Rebalans 2009 (KM)
Potpore kulturi	100.000	117.368	100.000	---
Franjevački muzej i galerija Gorica	60.000	68.600	60.000	---
Narodno sveučilište	108.000	117.152	118.000	---

ŠPORT

Za financiranje športskih organizacija na području Općine u protekloj godini je utrošeno 221.617 KM ili 2% od Proračuna, o od tog iznosa je za financiranje športske infrastrukture izdvojeno 78.598 ili 0,7% Proračuna.

U 2009. godini je za potporu športu ukupno predviđen iznos od 220.000 KM ili 1,8% Proračuna, od čega je za športsku infrastrukturu predviđen iznos od 25.000KM (0,2% Proračuna).

Općina je Proračunom za 2009. godinu predvidjela i određena sredstva za projektnu dokumentaciju, a u okviru tih sredstava predviđeno je da se izradi glavni projekt za športsko-rekreacijski centar "Zgona", kako bi se temeljem Odluke OV-a isti mogao ponuditi zainteresiranim privatnim ulagačima.

OV Livno je u tijeku 2009. godine donijelo *Odluku o stavljanju izvan snage Odluke o posebnoj pristojbi za financiranje športa i tjelesne kulture* iz razloga što je presudom Ustavnog suda F BiH od 19.02.2008.

¹³ Narodno sveučilište je sljednik nekadašnjeg doma kulture. Drugi domovi kulture već odavno ne djeluju.

godine utvrđeno da

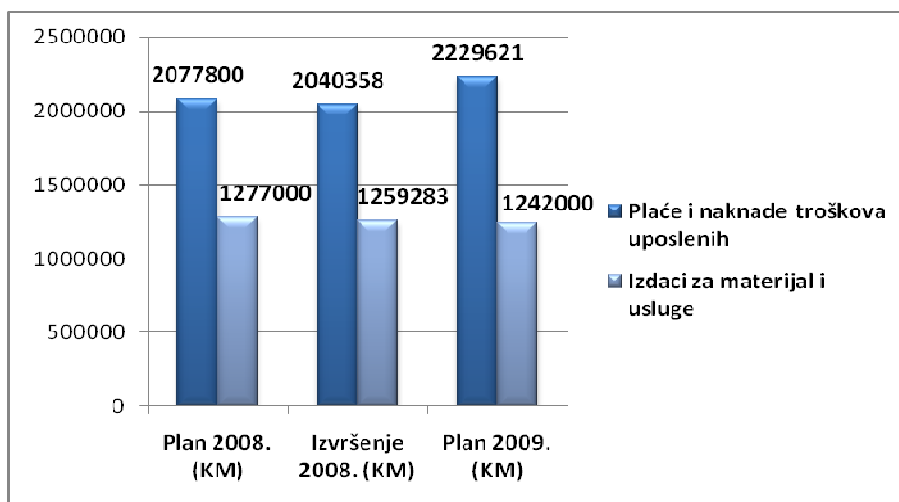
2.8. LOKALNA UPRAVA KAO SERVIS GRAĐANIMA

U jedinstvenom tijelu uprave Općine Livno je na kraju 2008. godine bilo uposleno 96 djelatnika, što znači da je omjer stanovnika i uposlenih u lokalnoj upravi 335:1.

Za plaće i naknade troškova uposlenih u 2008. izdvojeno je 2.040.358 KM (17,8%), a izdatci za materijal i usluge 1.259.283 (11%).

U 2009. godini je predviđen iznos od 2.299.621 ili 19,3% Proračuna za plaće i naknade troškova uposlenih, te 1.242.000 KM ili 10,4% za materijal i usluge.

Iznos vijećničkog paušala je 100 KM, a za nazočnost sjednicama Općinskog vijeća, vijećnici primaju dodatnih 120 KM po održanoj sjednici.

Dijagram 5. Omjer doznačenih sredstava za plaće i naknade uposlenih, te materijal i usluge

Jedna od većih investicija u Općini Livno je rekonstrukcija zgrade Općine koja je započeta protekle godine, a završetak radova se očekuje krajem sljedeće godine. Radovi na obnovi zgrade uglavnom se financiraju iz općinskog proračuna, a protekle godine je financijsku potporu u iznosu od 200.000KM dala federalna vlada. I za 2009. godinu se od iste očekuje financijska pomoć, ali se za sada radovi financiraju općinskim sredstvima. Bitno je istaknuti kako je u okviru ovih radova započeta i izgradnja moderne šalter sale koja će uvelike doprinijeti boljoj kvaliteti usluga koje će građanima pružiti lokalna uprava. Modernizaciji zgrade općine pridonijet će i GAP projekt u koji je livanjska općina ušla protekle godine, a računalna oprema je jednim dijelom već instalirana u privremenim prostorijama općine.

Općina Livno ne posjeduje nijedan od certifikata o kvalitetu rada lokalne administracije, kao što je npr. ISO standard 9001:2008..

OV je u 2009. godini usvojilo Naputak o o uredskom poslovanju u Jedinostvenom općinskom tijelu uprave Općine Livno kojim se uređuje organizacija uredskog poslovanja, knjige evidencije, procedure i postupci u uredskom poslovanju, te elektronsko praćenje uredskog poslovanja, te Odluku o uvođenju u službenu uporabu softverskih aplikacija u jedinstven sustav uredskog i financijskog poslovanja čime bi se trebala znatno poboljšati učinkovitost rada općinskih službi.

Kada je riječ o dostupnosti načelnika ove općine svojim sugrađanima, postoji dosta manjkavosti u ovom pogledu jer iako postoji termin kada bi načelnik trebao biti dostupan građanima (utorkom), ovo uglavnom ostaje samo mrtvo slovo na papiru, zbog načelnikovog čestog odsustva.

Kada je riječ o transparentnosti rada OV-a, u 2009. godini usvojen je Zaključak o prijenosu sjednica putem medija kojim se odlučuje o prijenosu sjednica Općinskog vijeća Livno izravno putem lokalnih radio-postaja i drugih sredstava javnog informiranja u cilju potpunijeg informiranja građana o radu Općinskog vijeća Livno. Općina Livno također posjeduje svoju službenu web stranicu¹⁴ na kojoj se može naći dosta informacija o radu općinskih službi i općinskog vijeća, te aktualnim dešavanjima u općini. Putem web stranice zainteresirani građani mogu sve pritužbe, komentare, prijedloge i upite izravno uputiti na Ured načelnika ili nekoj od službi u općini.

OV je u 2009. godini usvojilo odluku prema kojoj su vlasnici ugostiteljskih objekata koji imaju ljetne terase, dužni plaćati naknadu u iznosu od 20 KM/m² javne površine koju zauzimaju. Vlasnici plaćaju naknade za ljetne terase otvorene u razdoblju od 15.4.-15.10., a u slučaju nepoštivanja odluke, plaćat će se kazne u iznosu od 250 – 7.000 KM.

OV je u prvom polugodištu 2009. također usvojilo *Odluku o naknadi za dodijeljeno i izuzeto građevinsko zemljište i utvrđivanju osnovice za visinu rente*. Prema ovoj Odluci fizičke i pravne osobe kojima se dodjeljuje gradsko građevinsko zemljište radi građenja obvezne su platiti rentu koja se računa po 1 m² korisne površine građevine koja će se graditi. Za potrebe formiranja početne cijene na natječajima za dodjelu gradskog građevinskog zemljišta korisna površina građevine će se računati na način da se bruto površina građevine određena urbanističkim rješenjem umanjuje za 20 %, te će se na osnovicu zaračunati cijena rente koja ovisi o zonama i kreće se od 8,50 KM po 1m² korisne površine (VI zona) – 51 KM/m² (I zona). Naknada za dodijeljeno i izuzeto građevinsko zemljište se kreće od 10 KM/m² (VI zona) – 20 KM/m² (I zona).

Vrijeme potrebno za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju objekata je 15-30 dana, a kada je riječ o cijeni građevinske dozvole za fizička i pravna lica, nema razlike već cijena varira ovisno od vrste objekta, katnosti i dr.

Važno je također spomenuti da Općina Livno posjeduje veliki dio prostorno - planske dokumentacije.

Mjesne zajednice su u Općini Livno na kraju 2008. godine bile u postupku osnivanja, te se za iste do sada nisu izdvajala sredstva, osim za nabavku stolarije (prozora i vrata) za prostorije Mjesne zajednice Podhum, u što je utrošeno 1.927 KM.

¹⁴ URL: <http://www.livno.ba/>

U 2009. Godini OV Livno je usvojilo Odluku o uspostavi registra mjesnih zajednica. Ovom Odlukom uspostavlja se Registar mjesnih zajednica za općinu Livno, a Registar vodi Služba za civilnu zaštitu Općine. Tek upisom u Registar mjesna zajednica stječe svojstvo pravne osobe.

Ostali indikatori na koje smo obratili pažnju prilikom uvodnog snimanja stanja u općini kada je riječ o kvaliteti usluga koje općinske vlasti pružaju i kvaliteti življenja građana u općinama:

USLUGA – INDIKATOR	CIJENA (kraj 2008. godine)
tržišna cijena kvadrata stambenog prostora u centru i periferiji (A i B zona)	centar: cca. 1400KM - 2200 KM; periferija cca.1200 KM - 1800KM
tržišna cijena kvadrata poslovnog prostora u centru i periferiji (A i B zona)	periferija cca: 1000- 2000 KM žcentar: cca. 2200 KM pa naviše
cijena ovjere dokumenata u općini	ovjera potpisa 3KM ovjera preslika 2KM
cijena izdavanja izvoda iz matičnih knjiga	2,50 KM
cijena vjenčanja u radno vrijeme i van radnog vremena	radnim danima u radno vrijeme - 50 KM radnim danima izvan radnog vremena - 60 KM neradnim danima - 80 KM

Iako je svjetska ekonomska kriza svakako imala utjecaj na cijene nekretnina, ne samo u nas nego i u susjeda, te su cijene prema nekim trgovcima nekretninama pale za oko 500KM po kvadratu stambenog/poslovnog prostora. No, čini se da isto ne važi za općinu Livno gdje su cijene novoizgrađenih stanova ostale nepromijenjene i kreću se od 1600 – 2200 KM. Jedan od razloga bi mogao biti i taj što Općina Livno ima veoma veliku dijasporu, te su kupci uglavnom Livnjaci koji žive u inozemstvu. Međutim, činjanica je da većina Livnjaka nije u mogućnosti da si priušti kupovinu stana po ovakvim cijenama, a zbog svoje kreditne nesposobnosti su primorani da žive kao podstanari.

Proračunska stavka	Proračun 2008 (KM)	Izvršenje 2008 (KM)	Plan 2009 (KM)	Rebalans 2009 (KM)
Plaće i naknade troškova uposlenih	2.077.800	2.040.358	2.299.621	---
Doprinosi na plaću	172.000	172.485	183.179	---
Izdaci za materijal i usluge	1.277.000	1.259.283	1.242.000	---
Potpورا mjesnim zajednicama	15.000	1.927	15.000	---

III POREĐENJA MEĐU POSMATRANIM OPĆINAMA/GRADOVIMA¹⁵

Administrativni aparat, njegova glomaznost i troškovi značajno variraju u posmatranim općinama i gradovima. Općine sa najvećim brojem zaposlenika su Mostar, Bihać i Trebinje, gdje već na 200 stanovnika dolazi 1 općinski službenik. U općinama Federacije BiH prosječno je na 330 stanovnika zaposlena 1 osoba u administraciji, dok je taj broj u Republici Srpskoj nešto povoljniji i iznosi 390 stanovnika na 1 zaposlenog¹⁶. Ovaj broj zaposlenih u lokalnoj administraciji u BiH daleko je od standarda kojem teže europske i zemlje okruženju od 1-1,5 promila¹⁷ u odnosu na broj stanovnika. U Sloveniji je, na primjer, na 460 stanovnika zaposlena je 1 osoba u lokalnoj administraciji. Ovome su se, među posmatranim općinama, približili u Zenici i Travniku, gdje na 410, odnosno 500 stanovnika dolazi 1 zaposleni u lokalnoj upravi.

Istovremeno, za plaće i naknade zaposlenih najveća izdvajanja u odnosu na ukupan proračun su u Mostaru, Širokom Brijegu i Foči (22-23%), dok su najmanja opterećenja u Banjaluci, Travniku, Trebinju i Bihaću, i iznose do 15%. Kada su u pitanju naknade u lokalnim parlamentima, ubjedljivo na prvom mjestu po visini primanja su dobojski odbornici, sa mjesečnim dodatkom od čak 1.500 KM¹⁸, a zatim slijede Banjaluka, Bijeljina i Tuzla. Pored redovnih primanja, odbornici i vijećnici ostvaruju i dodatna primanja na osnovu učešća u radu u raznim komisijama. Najskromnija primanja imaju lokalni parlamentarci u Mostaru, Livnu, Travniku, Širokom Brijegu i Foči, čije su mjesečne naknade u rasponu od 200 do 350 KM. Nakon iznesenih brojki nameće se i logično pitanje da li odbornici SO Doboj rade 7 puta bolje i kvalitetnije za svoje građane od vijećnika u Livnu, pošto su im primanja u tolikoj mjeri veća?

Nasuprot ovome, kada treba izdvojiti sredstva za rad organa mjesnih zajednica, odbornici i vijećnici nisu baš široke ruke, pa tako u Bijeljini i Trebinju sredstva za ovu namjenu ne prelaze 0.1% od lokalnog proračuna.

OPĆINA/ GRAD	PRORAČUN 2008.	%KULT. ORG.	%KULT. INFR.	% NVO	% RAD MZ	% PLATE LA	MJ. NAKNADE U SO/OV (KM)
Banjaluka	163.000.009	1,8	0,1	0,13	0,2	12	850
Bihać	44.340.635	1,5	0,5	0,5	0,5	15	500
Bijeljina	54.438.621	1,7	1,9	0,13	0,06	16	700
Doboj	45.000.000	1,1	0,3	0,3	0,3	18	1.500
Foča	8.150.000	2	0,9	0,7	0,25	22	350
Livno	11.448.000	2,6	0	0,3	0,02	18	100 ¹⁹
Mostar	56.358.000	4,5	0,4	0,4	0,05	23	200 ²⁰
N. Sarajevo	37.595.000	0,67	0,4	0,3	0,14	17	400
Pale	11.346.294	2	0	1,26	0,09	18	500
Š. Brijeg	8.461.400	2,3	0	0,9	1	23	200 ²¹
Travnik	13.621.000	4,9	0,4	0,4	0,4	14	300
Trebinje	22.305.578	2	0,2	0,5	0,07	15	500

¹⁵ Proračuni i poređenja pravljeni su na osnovu podataka u planovima proračuna za 2008. koji su bili na snazi u prosincu 2008.

¹⁶ „Izvešće o napretku reforme javne uprave u BiH“, CHP Doboj, 2007.

¹⁷ Izvor: Ministarstvo za državnu upravu i lokalnu samoupravu Srbije

¹⁸ Ovaj iznos smanjen je u 2009. godini za 15%, ali i dalje predstavlja enormno viši iznos nego u ostalim općinama

¹⁹ Plus 120 KM po održanoj sjednici

²⁰ Plus 100 KM po održanoj sjednici

²¹ Plus 150 KM mjesečno za jednu ili više održanih sjednica u toku mjeseca.

Tuzla	65.961.705	3,4	0	0,5	0,8	19	700
Zenica	42.600.000	1	0,2	n.p.	0,4	20	400

Tabela 1. Izdvajanja iz proračuna za kulturu, nevladine organizacije (NVO), rad mjesnih zajednica (MZ), plaće lokalne administracije (LA) i mjesečne naknade članovima općinskih vijeća/skupština opština.

U oblasti putne infrastrukture, za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih asfaltnih puteva izdvajanja iz lokalnih proračuna najveća su bila u Bihaću, čak 20% od ukupnog proračuna, a najniža u Mostaru, nešto ispod 3%. Većina općina drži prosjek oko 8% od proračuna općine za ovu namjenu.

U športsku infrastrukturu u 2008. godini najviše su planirale uložiti općine Zenica (čak 30%), N. Sarajevo (14%) i Travnik (7,5%), a od ostalih ih izdvaja ulaganje u kapitalne objekte kao što je športska dvorana. Ne zaostaje ni općina Tuzla koja je u 2008. g. planirala utrošiti 1,3 mil. KM u športsku infrastrukturu. Specifično za općinu Foča je što je umjesto planiranih 500.000 KM za ovu namjenu utrošeno oko 3 puta više, a općina Novo Sarajevo umjesto planiranih 14% potrošila je svega oko 2,5%. Od posmatranih općina, najmanja izdvajanja za športske organizacije imale su općine Novo Sarajevo, Livno i Doboj.

Za institucije kulture najveća izdvajanja obezbijeđena su u proračunima Mostara i Travnika, preko 4,5%. Ovaj podatak za Mostar ipak treba uzeti sa rezervom jer iako planirana sredstva za 2008. godinu spadaju među veća izdvajanja za kulturu u promatranim općinama, aktualno stanje u Mostaru nam daje jednu sasvim drugu (katastrofalnu) sliku o stanju u kojem se nalaze institucije iz oblasti kulture u Gradu Mostaru. Ove su institucije usljed nedostatka sredstava u 2009. godini bile prisiljene zatvoriti svoja vrata za posjetitelje. Za infrastrukturne objekte iz oblasti kulture izdvajanja iz lokalnih proračuna bila su prilično mala, u prosjeku 0,3%. Jedino je općina Bijeljina planirala kreditna sredstva od oko 1 mil. KM u 2008. za izgradnju Centra za kulturu na lokaciji današnjeg Doma omladine, ali građevinski radovi na tom objektu još nisu započeli. Za projekte nevladinih organizacija, veoma mala sredstva izdvajaju općine Banjaluka i Bijeljina, svega 0,14% od svojih proračuna.

OPĆINA/ GRAD	PRORAČUN 2008.	% ZDRAV.	% CSR	% OBRAZ.	% STIPEND.	% PUTEVI	% ŠPORT. ORG.	% ŠPORT. INFR.
Banjaluka	163.009.000	0,9	4,5	4 ²²	1	12	1,9	1,9
Bihać	44.340.635	0,78	2,7	2	0,3	21	3	2
Bijeljina	54.438.621	1,7	3,2	8,6	0,5	7,9	3,4	0,2
Doboj	45.000.000	0,3	8	6	4	8	1,4	0,2
Foča	8.150.000	1,2	7,2	3	2	10	3	6,7
Livno	11.448.000	0,07	4,1	6,9	0,5	7,3	1,2	0,7
Mostar	56.358.000	0,25	1,9	4,5	0,4	2,7	2,2	0
N. Sarajevo	37.595.000	0,87	0,81	0,38	0,88	7,7	0,25	14
Pale	11.346.294	0,26	3,14	0,7	0,25	18,2	2,5	0,6
Š. Brijeg	8.461.400	0,6	2,9	5,7 ²³	0,5	6,5	2,8	0
Travnik	13.621.000	0,15	2,2	4,4	0,9	11	1,6	7,5
Trebinje	22.305.578	1,6	5,7	4,3	0,3	7	3	0,3
Tuzla	65.961.705	0,15	0,8	0,15	0,2	9,4	2,7	5,6

²² Stavka ne uključuje iznos od 6,1 mil KM ili 3,8% od ukupnog proračuna koji se izdvaja za predškolsko obrazovanje

²³ Stavka ne uključuje iznos od 640.000 KM ili 7,6% od ukupnog proračuna koji se izdvaja za prijevoz učenika, i procenutalno je najveći u poređenju sa ostalim općinama

Zenica	42.600.000	0,3	7	0,3	0,01 ²⁴	8,7	1,8	30
--------	------------	-----	---	-----	--------------------	-----	-----	----

Tabela 2. Izdvajanja iz Proračuna za zdravstvo, centar za socijalni rad (CSR), obrazovanje, stipendije, puteve, športske organizacije i infrastrukturu

U oblasti obrazovanja, općine najvećim dijelom nemaju obavezu izdvajanja proračunskih sredstava, ali ih zakon o lokalnoj samoupravi ne sprječava da to rade u interesu građana. Tako imamo situaciju da općine Novo Sarajevo, Zenica, Tuzla i Pale izdvajaju manje od 1% za obrazovanje, dok općine Bijeljina, Trebinje i Travnik izdvajaju oko 4,5% iz svojih proračuna za obrazovanje. Uzme li se u obzir i kreditni aranžman općine Bijeljina za izgradnju Centra za visoko obrazovanje u 2008. godini, taj postotak u ovoj općini iznosi čak 8,6%. Općina Široki Brijeg izdvaja 5,7% za obrazovanje, ali istovremeno ima enormno visoka izdvajanja za prijevoz učenika, 7,6% od ukupnog proračuna ili oko 640.000 KM. Za studentske stipendije, lokalne uprave izdvajaju u prosjeku 0,5% od svojih proračuna, a izuzetak je Doboj koji je u 2008. planirao 4% proračuna općine u svrhu stipendiranja.

Po pitanju primarne zdravstvene i socijalne zaštite, nalazi govore o veoma različitoj slici u posmatranim općinama. Lokalne vlasti najviše sredstava za zdravstvo u 2008. godini izdvojile su u Bijeljini i Trebinju, preko 1,6% od lokalnih proračuna. Uzme li se u obzir i kreditno zaduženje općine Bijeljina za izgradnju nove bolnice, taj postotak penje se na čak 4% izdvajanja za zdravstvo. Većina ostalih posmatranih općina za ovaj sektor izdvaja manje od 0,5%. Za očekivati je da općine u RS za zdravstvo izdvajaju nešto više nego u FBiH zbog različite nadležnosti, ali ta razlika nije primjetna. Istovremeno, u općinama Tuzla, Doboj i Široki Brijeg, na jednog ljekara u primarnoj zdravstvenoj zaštiti dolazi manje od 800 stanovnika, dok je u Banjaluci i Livnu taj broj veći od 2.600, što je zabrinjavajuće. U Republici Srpskoj, prema Projektu obiteljske medicine, predviđeno je maksimalno 2.000 stanovnika na jednog ljekara obiteljske medicine. Najviše vozila hitne pomoći u odnosu na broj stanovnika građanima je na raspolaganju u općini Travnik, čak 11, dok mnogo veći grad kao što je Zenica, raspolaže sa svega 5 vozila.

U oblasti socijalne zaštite, za centre za socijalni rad najveća proračunska izdvajanja imaju općine Doboj, Zenica i Foča sa preko 7% od ukupnih sredstava općinskog proračuna, dok Tuzla izdvaja oko 1%.

Kada je u pitanju zaposlenost, najteža situacija bila je na području općine Livno, gdje na 8 stanovnika

OPĆINA/ GRAD	BROJ STANOVNIKA	BROJ STANOVNIKA NA 1 ZAPOSLENU OSOBU	BR STANOVNIKA NA 1 LJEKARA U PRIM. ZDR. ZAŠTITI	BROJ STANOVNIKA NA 1 ZAPOSLENOG U OAS
Banjaluka	227.046	3,7	<u>2.700</u>	330
Bihać	61.191	4,9	1.275	<u>200</u>
Bijeljina	110.300	4,6	1.115	395
Doboj	81.426	4,5	700	380
Foča	25.759	4,6	1.075	290
Livno	32.161	<u>8</u>	<u>2.680</u>	330
Mostar	111.116	4,3	1.155	<u>190</u>
N. Sarajevo	73.379	3,1	770	300
Pale	27.185	3,9	1.400	320
Široki Brijeg	26.252	6	770	300
Travnik	55.217	4,7	1.040	500
Trebinje	30.729	3,2	1.230	190
Tuzla	131.464	4	700	300
Zenica	130.031	4,8	2.000	410

Tabela 3. Usporedni pokazatelji po općinama

U oblasti komunalnih usluga, nalazi CCI govore da u 14 posmatranih općina, najskuplju vodu piju građani Tuzle, sa cijenom od 1,24 KM/m³, uz dodatne troškove od 0,35 KM za kanalizaciju. Za razliku od Tuzle, građani Zenice vodu plaćaju svega 0,40 KM/m³, uz dodatnih 0,20 KM za kanalizaciju, što je u poređenju sa Tuzlom 3 puta jeftinije. Međutim, općina Tuzla uložila je velike napore za stabilizaciju sustava vodosnabdijevanja, i od 2008. godine nema isključenja u sušnim mjesecima. Sve posmatrane općine imaju znatno nižu cijenu kanalizacije od vode, osim općine Bijeljina, gdje je cijena za domaćinstva priključena na novi kanalizacijski sustav ista kao i cijena vode po utrošenom m³, i u prosincu 2008. iznosila je 0,77 KM. Lokalne vlasti takvu situaciju opravdavaju ulaganjem sredstava od poskupljenja vode u daljnju izgradnju kanalizacije, međutim to će biti veliki udar na džepove građana, kada se uzme u obzir da će cijena vode, a time i kanalizacije i dalje postupno rasti, a procjene su do razine od oko 1,20 KM po m³, što će kada se doda i ista cijena kanalizacije, biti najskuplji vodovodno-kanalizacijski sustav u BiH. Pored toga, općina Bijeljina ima i najskuplju vodu za privredne objekte, koja iznosi 3,16 KM/m³, i 2,08 KM za ustanove, a od ove godine trebao bi početi trend izjednačavanja cijene vode za sve kategorije potrošača.

Od posmatranih općina, najjeftinije centralno grijanje plaćaju građani Doboja, 1,52 KM/m² tijekom šestomjesečne grijne sezone, dok Banjalučani i Sarajlije grijanje plaćaju skoro duplo više, čak 2,70 KM/m².

OPĆINA/ GRAD	VODA (KM/m ³)	KANALIZACIJA (KM/m ³)	GRIJANJE (KM/m ² /6 mj.)
Banjaluka	0,58	0,19	<u>2,70</u>
Bihać	0,94	0,20	nema cg
Bijeljina ²⁵	0,77	<u>0,77</u>	2,40

²⁵ U 2009. došlo je do poskupljenja vode i kanalizacije, pa je cijena za domaćinstva 0,89 KM/m³

Doboj	0,43	0,19	1,52
Foča	0,47	0,18	nema cg
Livno	0,77	0,27	nema cg
Mostar	0,87	uklj. u cijenu vode	nema cg
Novo Sarajevo	0,88	0,35	<u>2,78</u>
Pale	0,57	0,22	2,41
Široki Brijeg	0,82	nema kanalizacije	nema cg
Travnik	<u>0,94</u>	<u>0,47</u>	1,94
Trebinje ²⁶	0,67	0,15	nema cg
Tuzla	<u>1,24</u>	0,12	1,72
Zenica	0,40	0,50	2,24

Tabela 4. Cijena javnih usluga

Napominjemo da u oblasti komunalnih usluga cijena nije jedini parametar koji treba imati u vidu. Za kvalitet života građana jedne lokalne zajednice od velike je važnosti izgrađenost i kvalitet komunalnih mreža, odnosno postotak građana obuhvaćen određenim uslugama i kvalitet usluga koje im se pružaju. I, u tom kontekstu, ono čime se bavi ovaj projekat – uticaj lokalne vlasti na poboljšanje svih tih parametara.

Kratice korištene u tabelama:

KULT.ORG. – Organizacije iz oblasti kulture

KULT.INFR. – Infrastrukturni objekti iz oblasti kulture

NVO – Projekti nevladinih organizacija

MZ – Mjesne zajednice

LA – Lokalna administracija

SO/OV – Skupština opštine/Općinsko vijeće

ZDRAV. – Zdravstvo

CSR. – Centar za socijalni rad

OBRAZ. – Obrazovanje

STIPEND. – Stipendije

ŠPORT.ORG. – Športske organizacije

ŠPORT.INFR. – Športska infrastruktura

OAS – Općinska administrativna služba

²⁶ U 2009. došlo je do poskupljenja, pa je trenutna cijena 0,71 KM/m³ za vodu, odnosno 0,18 KM/m³ za kanalizaciju

IV PLAN RADA NAČELNIKA I STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE

Dugoročna strategija razvitka Općine Livno postoji od 2008. godine a ista obuhvata razdoblje od 2008.-2015. Vizija lokalne uprave u skladu sa pomenutom Strategijom je „da će lokalna uprava općine Livno biti učinkovita, transparentna, ekonomična i odgovorna javna uprava koja će biti partner građanima, poduzetnicima, udrugama civilnog društva i pokretač ekonomskog razvitka općine. Organizacija lokalne uprave bit će u skladu s najvišim međunarodno prihvaćenim standardima djelovanja javne uprave s kompetentnim kadrovima.“²⁷

Međutim, plan načelnika za 2009. godinu kao i izvješće za 2008. godinu još uvijek se nije našao na zasjedanju OV Livno, a praksa načelnika do sada je bila takva da se pomenuti dokumenti do sada nikada nisu u takvom obliku dostavljali Općinskom vijeću, nego su isključivo općinske službe dostavljale plan odluka koje bi u tekućoj godini trebale biti realizirane/usvojene, te se na osnovu toga radio Program rada OV-a za tekuću godinu.

Nepostojanje objedinjenog dokumenta općinskog načelnika o planiranim i/ili provedenim aktivnostima (program rada i izvješće o aktivnostima) koji bi se trebao dostaviti Općinskom vijeću kako bi isto moglo dati svoje komentare na isti i pratiti realizaciju aktivnosti definiranim tim dokumentom, ne predstavlja pozitivnu praksu u radu aktualne izvršne vlasti u ovoj općini, a pogotovo u njenom odnosu spram zakonodavne vlasti, kojoj je, pored građana koji su ga birali na posljednjim lokalnim izborima, odgovoran općinski načelnik. Postavlja se također i pitanje koliko se u stvari na ovaj način može pratiti realizacija ciljeva zacrtanih u pomenutoj Strategiji razvitka općine, odnosno koliko javnost općenito može pratiti realizaciju strateških ciljeva Općine.

²⁷ *Strategija razvoja općine Livno 2008.-2015.*, str. 17.

V ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Komunalne usluge u općini Livno na kraju 2008. i početku 2009. bile su na niskoj razini. Uzevši u obzir sve probleme vezano za komunalnu infrastrukturu, jasno je da je u Općini Livno najveći prioritet upravo izgradnja vodoopskrbne mreže, izgradnja nove deponije i dovršetak kanalizacijskog sustava. Također, kada je riječ o prometnoj infrastrukturi i ovdje su evidentni brojni nedostaci kao što su loše stanje prometnica, neregulirana prometna signalizacija, nedovoljno parkirališnih mjesta. U skladu s ovime aktivnosti u ovim segmentima trebale bi se intenzivno nastaviti kako bi se ovi projekti realizirali u što kraćem roku na zadovoljstvo svih građana.

Općina Livno jedna je od općina sa najmanjim stupnjem zaposlenosti po broju stanovnika, jer na 8 stanovnika otpada svega 1 zaposlena osoba.

Općinske vlasti bi se trebale koncentrirati na podsticanje ulaganja u proizvodnju, poljoprivredu i turizam na ovom području, u cilju razvoja općine i smanjenja broja nezaposlenih. Jedan pozitivan pomak se desio u tijeku 2009. godine, jer je zaposleno 100-tinjak novih radnika zbog otvaranja novih trgovina i uspostavljanje gospodarskih zona. Ovo je samo pokazatelj da lokalna vlast privlačenjem privatnih investicija i kreiranjem pozitivnog gospodarskog okruženja, može utjecati na stopu nezaposlenosti.

Izuzetno loše stanje evidentno je u zdravstvenoj zaštiti s obzirom da na jednog liječnika otpada cca. 2680 stanovnika. Ovo zasigurno nije dobar pokazatelj jer je neki prosjek u regionu oko 2,7 liječnika na 1000 stanovnika, a u zemljama EU čak 3,8 liječnika na 1000 stanovnika.²⁸ Iako zdravstvena zaštita nije u izravnoj nadležnosti općine, lokalna vlast mora u resornom ministarstvu lobirati kako bi se ovaj problem žurno riješio, a i ugledati se na druge općine, koje problem nadležnosti nije spriječio da izdvoje značajna sredstva za ovu oblast, u cilju poboljšanja kvaliteta života svojih građana, ne čekajući da li će nadležni nešto učiniti ili ne.

Ulaganja Općine Livno u obrazovanje spadaju u prosječna ulaganja u ovom segmentu u 14 promatranih općina. Ovdje je svakako bitno spomenuti i javni prijevoz koji je u livanjskoj općini dosta skup, a s obzirom na veliko područje općine, istim se služi znatan broj školaraca i radnika, te je u ovom segmentu potrebno uložiti dodatne napore kako bi se cijene prilagodile prosječnom korisničkom džepu ili dodatnim subvencijama pružiti olakšice korisnicima.

Stanje u kulturi i športu u livanjskoj općini nije na zadovoljavajućoj razini, u općini nema dovoljno kulturnih događanja, a ulaganja u šport, po visini, spadaju u prosjek.

Kada je riječ o turizmu, na području općine Livno postoje izrazito veliki potencijali za razvoj turizma, koji, međutim, do sada nisu adekvatno iskorišteni.

Za projekte nevladinih organizacija se izdvaja relativno mala svota, no potpisivanje memoranduma o razumijevanju Općine Livno i misije OESS u BiH u sklopu podrške misije poboljšanja učinkovitosti rada općina u zastupanju najboljih interesa svojih građana pruža nadu u bolju suradnju lokalnih vlasti i NVO.

²⁸ Podatak iz *Zaključka Stanju u zdravstvu Kantona 10* od 15.07.2009. (Skupština Kantona 10, Odbor za rad zdravstvo, socijalnu politiku i stradalnike Domovinskog rata, Dopis br. 01-03/9-49-27/09)

Kada je riječ o pružanju usluga građanima u Općini Livno, pozitivan pomak se očekuje od izgradnje nove moderne šalter sale za pružanje usluga građanima i novih aplikacija za uredsko poslovanje u službama općine Livno koje će građanima omogućiti dobivanje brže, kvalitetnije i efikasnije usluge od strane pomenutih službi.

Transparentnost rada lokalne vlasti je znatno povećan usvajanjem zaključka o prijenosu zasjedanja OV-a putem lokalnih medija. Za građane koji su okrenuti ka modernijim načinima informiranja pruža se mogućnost pregleda važnijih informacija na službenoj web stranici općine, međutim, ista bi se ipak mogla obogatiti sa više sadržaja i službenih dokumenata o radu Općine.

Načelnik općine bi trebao biti dostupniji građanima za sve njihove upite i sastanke, s obzirom da to sada nije slučaj jer je načelnik vrlo često odsutan upravo u vrijeme koje bi trebalo biti rezervirano za susrete sa građanima.

DODATAK 1: VIJEĆNICI OPĆINSKOG VIJEĆA LIVNO

NSRZB	
1.	MATKOVIĆ IVICA
2.	BODULUŠIĆ IVICA
3.	KAIĆ DAMIR
4.	GOTOVAC STIPO
5.	GOTOVAC SLAVICA
6.	ŠLJIVIĆ ILIJA
7.	MILOLOŽA TONI
8.	SALAPIĆ MARIO
9.	ČULO DIJANA
10.	ČAVAR IVANA
11.	KONTA ZDENKO
12.	BREŠIĆ ADRIANA
HDZ BIH	
1.	DR. KRIŠTO BRANKO
2.	PERVAN DUBRAVKO
3.	REPIĆ ANTE
4.	BADROV MARIJA
5.	VELIĆ ANTO
6.	LIJOVIĆ DENIS
7.	GELO MATO
8.	ĆENAN DALIBOR
HDZ 1990	
1.	SUČIĆ JOZO – JOŽA
2.	KULIŠ ANTO
3.	PERKOVIĆ JAKOV
4.	PAVLOVIĆ IVAN
5.	VUKADIN STIPO
SDA	
1.	DR. BRKIĆ EDIN
2.	HADŽIJAHIĆ SEAD
3.	VELIĆ IBRAHIM
HSP BIH – ĐAPIĆ-DR. JURIŠIĆ	
1.	LIJOVIĆ BRANKO LIJA
HSS NHI	
1.	DR. SUČIĆ DRAGOŠ
SDP	
1.	GOLUB NIJAZ

DODATAK 2: ADMINISTRATIVNA SLUŽBA OPĆINE LIVNO

OPĆINSKE SLUŽBE U OPĆINI LIVNO			
NAZIV SLUŽBE	POSLOVI KOJE SLUŽBA OBAVLJA	ODGOVORNA OSOBA	KONTAKT TELEFON SLUŽBE (pozivni broj Općine 034)
URED NAČELNIKA	<ul style="list-style-type: none"> • izvršava i osigurava izvršavanje zakona i drugih propisa iz svoje nadležnosti • provodi utvrđenu politiku iz svoje nadležnosti • obavlja stručne, upravne, administrativne i druge poslove koje mu u zadaću stavi Općinski načelnik 	Općinski načelnik: Luka Čelan, dipl.iur.	Tel: 201 094 202 222 Fax: 200 315
SLUŽBA ZA GOSPODARSTVO I INSPEKCIJSKE POSLOVE	<ul style="list-style-type: none"> • izvršavanja i osiguravanja izvršenja Zakona i drugih propisa iz oblasti poduzetništva, obrta, trgovine i ugostiteljstva, • normativno-pravni i operativno-tehnički poslovi iz oblasti iz oblasti gospodarskih djelatnosti, • izrada pojedinačnih upravnih akata predviđenih Zakonom koji se odnosi na izdavanje odobrenja za rad, • utvrđivanje minimalno-tehničkih uvjeta opremljenosti poslovnih prostora za obavljanje gospodarskih djelatnosti pravnih i fizičkih osoba u skladu sa Zakonom, • rješavanje u prvostupanjskom postupku u predmetima iz djelokruga Službe, • vođenje postupka i izdavanje uvjerenja iz djelokruga Službe, • uspostavljanje, vođenje i ažuriranje propisanih evidencija i registara iz djelokruga Službe, • priprema propisa, općih i drugih akata iz djelokruga Službe, koje donosi Općinsko vijeće ili Općinski načelnik, kao i davanje mišljenja i sugestija kod izrade propisa i drugih akata koje usvajaju nadležna tijela Kantona i Federacija • studijsko-analitičke, stručno operativne poslove koji se odnose na koordiniranje, pripremu i izradu prijedloga općinske razvojne strategije, • statistička istraživanja u oblastima iz nadležnosti Službe po Programu statističkih istraživanja od interesa za F BiH (obračun bruto vrijednosti proizvoda, dodane vrijednosti poljoprivredne 	Fikret Sitnić, dipl. oec.	Tel: 200 541

	<p>proizvodnje, godišnji izvještaji o stočarstvu – individualni sektor, izvještaji o zasijanim površinama i prinosima),</p> <ul style="list-style-type: none"> • izrada informacija, analiza, izvještaja i drugih stručnih i analitičkih materijala iz djelokruga Službe, • praćenje stanja u javnim poduzećima čiji je općina osnivač, • inspekcijski poslovi, poslovi nadzora u urbanističko-građevinskoj i komunalnoj oblasti, u oblasti nadzora odobrenja za rad i zaštiti potrošača, nadzor u oblasti tržišne inspekcije i dr, • ostvarivanje suradnje sa nevladinim organizacijama, mjesnim zajednicama i udruženjima, a u cilju izrade informativnih i planskih dokumenata iz djelokruga Službe, • drugi poslovi iz djelokruga rada i po nalogu Općinskog načelnika i odluka Općinskog vijeća. 		
--	--	--	--

SLUŽBA ZA FINACIJE

- izvršava i osigurava izvršavanje zakona i drugih propisa u oblasti za koju je utemeljene;
- sprovodi utvrđenu politiku u oblasti za koju je utemeljene,
- obavlja upravne i druge stručne poslove koji se odnose na : planiranje, praćenje i izvješćivanje o izvršenju Proračuna;
- vodi računovodstvene i knjigovodstvene poslove; bankarski sustav; sustav plaćanja i platni promet, prati investicije koje se financiraju iz općinskih sredstava;
- analizira, inicira i sudjeluje u izradi propisa u oblastima za koje je utemeljene;
- vrši i druge poslove u oblastima za koju je utemeljena, kao i poslove koje joj u zadaću stavi Općinsko vijeće i Općinski načelnik

Tihana Duvnjak,
dipl.oecc

Jedna od značajnih zadaća Službe jeste donošenje, praćenje i izvršenje Proračuna općine Livno za fiskalne godine te uključivanje javnosti u izradu istoga i transparentnost u izvješćima o raspolaganju proračunskim sredstvima. Služba je obvezna podnositi polugodišnje i godišnje izvještaje o izvršenju Proračuna OV Livno, dostavljati mjesečna i tromjesečna izvješća o istome nadležnom Ministarstvu financija.

Iz razloga većeg uključivanja građanstva u izradu Proračuna svima je omogućeno upućivanje zahtjeva načelniku ili Službi za financije . Prilikom izrade nacrtu proračuna provodi se javna rasprava na kojoj mogu sudjelovati svi žitelji općine sa svojim prijedlozima

<p>SLUŽBA ZA GRADITELJSTVO, PROSTORNO UREĐENJE I STAMBENO-KOMUNALNE POSLOVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • izvršava i osigurava provođenje zakona i drugih propisa iz oblasti za koju je utemeljena; • provodi utvrđenu politiku iz oblasti za koju je utemeljena; • prati stanje po oblastima; • rješava u upravnom postupku u prvom stupnju u stvarima za koju je utemeljena; • inicira i sudjeluje u izradi propisa iz oblasti za koju je utemeljena; • obavlja upravne i druge stručne poslove koji se odnose na: prostorno uređenje i graditeljstvo, stambeno – komunalnu djelatnost, zaštitu okoliša, komunalnu infrastrukturu, obnovu i druge poslove koje joj stavi u zadatau Općinsko vijeće i općinski načelnik; 	<p>Gorana Marinčić, dipl.ing.građ.</p>	<p>Tel: 201 864 202 222 Fax: 200 315</p>
<p>SLUŽBA ZA IMOVINSKO-PRAVNE GEODETSKE POSLOVE I KATASTAR NEKRETNINA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • izvršavanje i osiguravanje izvršavanja zakona, drugih propisa i općih akata u oblastima imovinsko-pravnih odnosa, • rješavanje u upravnim stvarima u prvostupanjskom upravnom postupku u oblastima i pitanjima iz nadležnosti Službe, • provođenje postupka preuzimanja i dodjela zemljišta u svrhu planirane izgradnje, • provođenje postupka izvlaštenja (eksproprijacija) i uzurpacije, • provođenje postupka utvrđivanja prava vlasništva na gradskom građevinskom zemljištu i utvrđivanja prvenstvenog prava korištenja zemljišta radi građenja, • provođenje postupka uređenja međa na gradskom građevinskom zemljištu koje je privedeno namjeni u skladu sa regulacijskim planom, • provođenje postupka gubitka prava korištenja zemljišta radi građenja, • provođenje postupka utvrđivanja prava ranijih vlasnika nacionaliziranog gradskog građevinskog zemljišta, utvrđivanja stvarnih služnosti i privremenog zauzimanja građevinskog zemljišta, • vršenje određenih poslova u postupku privatizacije. <p>Zahtjevi za čije rješavanje je nadležna ova Služba predaju se na šalter za prijem podnesaka Općine Livno.</p>	<p>Marijana Čelar, dipl.iur.</p>	<p>Tel: 202 093 202 222 Fax: 200 315</p>
<p>SLUŽBA ZA OPĆU UPRAVU I</p>	<ul style="list-style-type: none"> • izvršava i osigurava izvršavanje zakona i drugih propisa u oblastima za koje je utemeljena; 	<p>Damir Tadić,</p>	<p>Tel: 200 238</p>

DRUŠTVENE DJELATNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> • priprema propise i druge akte iz mjerodavnosti Službe koje donosi Općinski načelnik i Općinsko vijeće; • rješava u upravnim stvarima iz svoje mjerodavnosti; • obavlja poslove u svezi građanskih stanja (matične knjige, državljanstvo i birački popisi); • obavlja poslove prijemnog ureda (šalter-dvorane), i uredsko poslovanje za potrebe svih službi za upravu, od prijama podnesaka do arhiviranja predmeta i akata; • obavlja ovjeru potpisa, prijepisa i rukopisa; • obavlja poslove pružanja pravne pomoći, • obavlja personalne poslove (rad i radni odnosi) za službenike i namještenike svih općinskih službi za upravu; • osigurava građanima pravo pristupa upravnim procedurama (Informacijski centar); • sudjeluje u izradi i realizaciji planova, projekata i programa u oblasti za koju je utemeljena; • obavlja i druge poslove koji se zakonom i drugim propisima stave u mjerodavnost Službe. 	dipl.iur.	202 222 Fax: 200 315
SLUŽBA ZA BRANITELJE	<ul style="list-style-type: none"> • izvršava i osigurava izvršenje zakona i drugih propisa u oblastima za koju je utemeljena • provodi utvrđenu politiku u oblasti za koju je utemeljena • provodi utvrđenu politiku u oblasti braniteljsko-invalidske zaštite • prati stanje i rješava u prvom stupnju u upravnim stvarima i poduzima upravne i druge mjere • u oblasti braniteljsko-invalidske zaštite vodi kompletnu evidenciju o korisnicima i provedenim isplatama sukladno zakonu • vrši administrativnu obradu podnesenih zahtjeva korisnika • vrši stručne i druge poslove koje joj u zadatak stavi Općinsko vijeće i Općinski načelnik 	Slavko Pelivan, dipl.iur.	Tel: 201 189
SLUŽBA ZA CIVILNU ZAŠTITU	<ul style="list-style-type: none"> • izvršava i osigurava izvršenje zakona i drugih propisa u oblastima za koju je utemeljena • provodi utvrđenu politiku u oblasti za koju je utemeljena • organizira, priprema i provodi zaštitu i spašavanje ljudi na području općine • izrađuje procjenu ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća u općini • priprema program zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u općini • prati stanje, priprema za zaštitu i spašavanje i predlaže mjere za unapređenje organizacije i 	Nikica Konta, dipl.ing. poljoprivrede	Tel: 202 222 Fax: 200 315

	<p>osposobljavanje civilne zaštite</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizira, izvodi i prati realizaciju obuke građana na provođenju osobne i uzajamne zaštite • organizira i koordinira provođenje mjera zaštite i spašavanja iz nadležnosti Općine • vodi propisane evidencije i vrši druge poslove zaštite i spašavanja sukladno zakonu, drugim propisima i općim aktima • vrši stručne i druge poslove koje joj u zadatak stavi Općinsko vijeće i Općinski načelnik 		
<p>SLUŽBA ZA ZAJEDNIČKE POSLOVE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • izvršava i osigurava izvršavanje zakona i drugih propisa u oblastima za koju je utemeljena • provodi utvrđenu politiku u oblasti za koju je utemeljena • obavlja zajedničke poslove za sve službe za upravu i druge službe Općine (personalni poslovi, informatika, nabavke, daktilografski poslovi, vozni park, portirnica, kurirski poslovi, poslovi održavanja, higijena i dr.) • obavlja i druge poslove koje joj u zadaću stavi Općinsko vijeće i Općinski načelnik 	<p>Josip Trboglav, dipl. oec.</p>	<p>Tel: 202 222 Fax: 200 315</p>

Projekt „Lokalna uprava za kvalitet života građana“ podržan je od strane EU.
Stavovi izneseni u ovom dokumentu isključiva su odgovornost CCI i ne odražavaju stavove Europske Unije